

ATODIAD 1 – Mai 2019 (Dadansoddiad o Ymgysylltiad Mehefin 2016)

1. Nodir y sylwadau fel a ganlyn
  - GLAS – Aelod o'r Cyhoedd
  - GWYRDD – Pwyllgor Cynllunio ar y Cyd
  - COCH – Gweithgor Craffu

2. Ydi'r CCA cyfredol yn cryfhau'r blaenoriaethau o safbwynt amddiffyn y Gymraeg o ran defnyddio tir neu adeiladau?
  - Rôl y CCA ydi darparu arweiniad i ehangu ar bolisiau yn y Cynllun Datblygu Lleol, er mwyn cynorthwyo i weithredu'r Cynllun.
  - Mae Polisi PS5 (maen prawf 4) a Pholisi PS1 yn gosod yr angen i ddatblygiadau newydd gyfrannu i warchod, cefnogi a hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg.
  - Nid yw'n glir o ymateb y Pwyllgor Cynllunio os ydi'r CCA yn cryfhau'r blaenoriaethau neu beidio.
  - Mae angen i chi ateb Ydi neu Nac Ydi ac esbonio pam.

3. Nodwch os ydi'r CCA yn declyn addas i wneud hyn neu beidio?
  - Rôl y CCA ydi darparu arweiniad i ehangu ar bolisiau yn y Cynllun Datblygu Lleol, er mwyn cynorthwyo i weithredu'r Cynllun.
  - Mae Polisi PS5 (maen prawf 4) a Pholisi PS1 yn gosod yr angen i ddatblygiadau newydd gyfrannu i warchod, cefnogi a hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg.
  - Nid yw'n glir o ymateb y Pwyllgor Cynllunio os ydi'r CCA yn declyn addas i wneud hyn neu beidio.
  - Mae angen i chi ateb Ydi neu Nac Ydi ac esbonio pam

4. Sut mae'r CCA yn amddiffyn cymunedau Cymraeg eu hiaith?
  - Rôl y CCA ydi darparu arweiniad i ehangu ar bolisiau yn y Cynllun Datblygu Lleol, er mwyn cynorthwyo i weithredu'r Cynllun.
  - Mae Polisi PS5 (maen prawf 4) a Pholisi PS1 yn gosod yr angen i ddatblygiadau newydd gyfrannu i warchod, cefnogi a hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg.
  - Mae'r broses o baratoi'r Cynllun a'i bolisiau wedi sicrhau bod yr effaith ar yr iaith Gymraeg wedi cael ei hystyried yn briodol, a bod y Cynllun trwy bolisiau amrywiol (sy'n cynnwys Polisi PS5 a Pholisi PS1) yn darparu fframwaith i ddiogelu a hyrwyddo'r iaith.
  - Mae'r sylwadau yn amwys ac yn ymwneud â phroses.
  - Nid ydynt yn ateb y cwestiwn
  - Rydych yn gwneud sylwadau ynglŷn â pholisiau nid y CCA

- Mae angen i chi nodi sut mae'r CCA yn amddiffyn cymunedau Cymraeg eu hiaith neu beidio.
  - ....e.e. Mae'r CCA yn amddiffyn cymunedau Cymraeg eu hiaith drwy... NEU....Nid ydyw'r CCA yn amddiffyn cymunedau Cymraeg eu hiaith.....
5. Sut mae'r CCA yn gwahaniaethu rhwng datblygiadau diwydiannol a phreswyl a bach a mawr?
- Mae'r fethodoleg ar gyfer cynnal asesiad i'w gyflwyno ar ffurf Datganiad Iaith Gymraeg ac adroddiad Asesiad Effaith Iaith Gymraeg yn nodi'r ffactorau a fydd angen rhoi sylw iddynt yn gysylltiedig â datblygiadau amrywiol sy'n cyrraedd trothwyon ym Mholisi PS1
  - Mae angen nodi beth yw'r trothwyon sydd yn y polisi...e.e. y trothwyon ar gyfer datblygiadau diwydiannol bach yw....preswyl bach yw.....diwydiannol mawr yw.....preswyl mawr yw.....
6. Nid ydi'r CCA cyfredol yn effeithiol o ran ystyried effaith ar yr iaith Gymraeg
- Anghytuno gyda'r safbwynt hwn yng nghyd-destun y Canllaw diwygiedig.
  - Mae angen ychwanegu sut mae'r Canllaw diwygiedig yn effeithiol o'i gymharu â'r Canllaw cyfredol.
7. Mae'r canllaw cyfredol yn annelwig
- Anghytuno gyda'r safbwynt hwn yng nghyd-destun y Canllaw diwygiedig.
  - Mae angen nodi'n benodol lle mae'r Canllaw diwygiedig yn effeithiol o'i gymharu â'r Canllaw cyfredol.
8. Mae'r trothwyon yn benagored ac mae angen adnabod mathau o ddatblygiadau a ddylai fod yn destun asesiad
- Meini Prawf 1 a 2 Polisi PS1, nid y Canllaw, sy'n rhoi'r trothwyon ar gyfer adnabod pa fath o ddatblygiad sydd angen bod yn destun asesiad.
  - Mae'r Canllaw yn darparu arweiniad i ehangu ar y trothwyon hyn.
  - Nid ydyw'n glir os ydych yn Cytuno neu Anghytuno gyda'r gosodiad.
  - Mae angen i chi nodi Cytuno neu Angytuno
  - Nodwch rywbeth fel ....Cytuno, mae'r trothwyon yn benagored .... NEU ... Anghytuno, fe nodir y trothwyon yn glir sef.....
  - Dyma'r mathau o ddatblygiadau a ddylai fod yn destun asesiad....
9. Mae'r gyfres nesaf o sylwadau gan y Cyhoedd yn ymateb i gais am awgrymiadau am sut i wella'r Canllaw.
10. Cynnwys Asesiad Iaith a Datganiad Iaith enghreifftiol bositif a negyddol.

- Nac ydi. Bydd yr amgylchiadau sy'n ymwneud â datblygiadau unigol yn wahanol.
- Ni fyddai darparu enghreifftiau yn ychwanegu gwerth.
- Mae'r Canllaw yn canolbwyntio ar ddarparu methodoleg glir i gynnal yr asesiadau
- Mae angen ymateb mwy penodol – e.e....Na. Ni fyddai cynnwys Asesiadau a Datganiadau enghreifftiol yn gwella'r Canllaw oherwydd....
- Ni fydd yn ychwanegu gwerth oherwydd....

11. Nodi'n glir beth yw arwyddocad Asesiad neu Ddatganiad negyddol

- Ydi.
- Mae'r Canllaw eisoes yn nodi hyn yn glir fel hyn.....

12. Cynnwys enghreifftiau o sut all datblygiad wneud y canlynol i'r iaith Gymraeg: Diogelu, Hyrwyddo, Cryfhau

- Nac ydi. Mae'r Canllaw yn canolbwyntio ar ddarparu methodoleg glir i gynnal yr asesiadau, sy'n adnabod y ffactorau a fydd yn bwysig i'w hystyried i ddiogelu, hyrwyddo a chryfhau.
- Mae'r Canllaw hefyd yn adnabod mesurau lliniaru a chryfhau posib.
- Ni ellir cynnwys enghreifftiau oherwydd.....

13. Lle mae'r CCA diwygiedig wedi lleihau a/neu gyfuno cwestiynau?

- Mae'r Canllaw yn darparu methodoleg newydd.
- Dyma'r cwestiynau sydd wedi'u lleihau....
- Dyma'r cwestiynau sydd wedi'u cyfuno....
- NEU ...Nid oes cwestiynau wedi'u cyfuno na'u lleihau oherwydd....

14. Mae'r gyfres nesaf o gwestiynau a sylwadau gan y Cyhoedd yn deillio o gais i weld a ydi'r Canllaw yn ddigon clir o ran mewnbwn mentrau iaith lleol a chynllunwyr iaith i gynorthwyo ymgeiswyr

15. A wnewch chi esbonio'n glir beth yw mewnbwn Mentrau Iaith ac Arbenigwyr Cynllunio Iaithyddol?

- Mae'r Canllaw yn dweud mai rôl y person cymwys fydd defnyddio'r fethodoleg a chynghori'r ymgeisydd.
- Pan fydd y person cymwys yn ymgysylltu gyda'r Fenter Iaith fe all y Fenter ddarparu gwybodaeth y person cymwys ei angen i gwblhau'r asesiad.
- Mewnbwn Mentrau Iaith yw.....
- Mewnbwn Arbenigwyr Cynllunio Iaithyddol yw.....

16. Nid mater o gynorthwyo'r ymgeisydd ddylai fod yma ond mater o gloriannu'r sefyllfa
- Mae'r Canllaw yn dweud mai rôl y person cymwys fydd defnyddio'r fethodoleg a chynghori'r ymgeisydd.
  - Ie, mater o gynorthwyo'r ymgeisydd yw hyn drwy.....NEU....Na, nid mater o gynorthwyo'r ymgeisydd yw hyn.
  - Ie mater o gloriannu'r sefyllfa a wneir gan y Mentrau Iaith drwy .....Arbenigwyr drwy.... NEU....Na, nid mater o gloriannu'r sefyllfa a wneir.
17. Mae'r gyfres nesaf o gwestiynau a sylwadau gan y Cyhoedd yn deillio o gais am unrhyw sylwadau eraill am gynnwys y CCA cyfredol
18. Dylid cryfhau'r amodau ynglŷn â defnydd o'r iaith Gymraeg ynglŷn ag arwyddion ac yn y blaen; a hefyd rhwystro newid hen enwau Cymraeg i Saesneg
- Mae maen prawf 4 ym Mholisi PS1 yn gosod gofynion am Gynllun Arwyddion dwyieithog.
  - Mae maen prawf 5 ym Mholisi PS1 yn rhoi anogaeth i ddefnyddio enwau Cymraeg ar eiddo a strydoedd, er nad yw enwi eiddo a strydoedd yn fater cynllunio defnydd tir.
  - Rôl y CCA ydi darparu arweiniad i ehangu ar bolisiau yn y Cynllun Datblygu Lleol, er mwyn cynorthwyo i weithredu'r Cynllun.
  - Mae'r ymateb yma'n eithaf da ....ond fe ellid bod yn fwy penodol..e.e.
  - Mae amodau cryf eisoes mewn lle sef.....NEU....Nid oes modd cryfhau'r amodau oherwydd.....
  - Mae'r CCA yn rhwystro newid enwau drwy.....NEU.... Ni ellir rhwystro newid enwau oherwydd...
19. Dylid rhoi ystyriaeth i bwy sy'n llenwi'r bwloch (tŷ gwag) wrth i bobl leol Cymraeg eu hiaith brynu tai newydd.
- Ydi
  - Rhoddir ystyriaeth i hyn drwy..... NEU .....Ni ellir rhoi ystyriaeth i hyn oherwydd.....
20. Dylid nodi ar ddechrau'r CCA newydd bwysigrwydd allweddol Gwynedd fel cadarnle cryfaf y Gymraeg a'r angen am bolisiau penodol i warchod ei nodweddion unigryw ac i sicrhau dyfodol cynaliadwy i'r iaith.
- Ydi
  - Rhoddir ystyriaeth i hyn ar ddechrau'r CCA newydd yma..... NEU.....Ni ellir rhoi ystyriaeth i hyn oherwydd.....

21. Dylid nodi yn y CCA newydd amcanion Strategaeth Iaith Gwynedd sy'n amcanu at sicrhau cynnydd o 5% yng nghanran y boblogaeth sy'n gallu siarad Cymraeg erbyn 2021.
- Ydi
  - Mae hyn yn cael ei nodi fel hyn .....NEU....Nid ydyw'n cael ei nodi oherwydd....
22. Dylid nodi yn y CCA newydd amcanion Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn sy'n amcanu at gynyddu nifer y cymunedau sydd â 70% a throsodd o'u poblogaeth yn medru'r Gymraeg.
- Ydi
  - Mae hyn cael ei nodi fel hyn .....NEU....Nid ydyw'n cael ei nodi oherwydd....
23. Dylid nodi yn y CCA newydd amcanion Strategaeth Llywodraeth Cymru sy'n anelu at gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg i filiwn erbyn 2050.
- Ydi
  - Mae hyn cael ei nodi fel hyn .....NEU....Nid ydyw'n cael ei nodi oherwydd....
24. Dylid nodi yn y CCA newydd amcanion Nodyn Cyngor Technegol 20 sy'n seiliedig ar ddarpariaethau iaith Deddf Gynllunio (Cymru) 2015
- Ydi
  - Mae hyn cael ei nodi fel hyn .....NEU....Nid ydyw'n cael ei nodi oherwydd....
25. Mae angen i bob Datblygiad arfaethedig gael ei arfarnu yn ôl pa mor gydnaws yw â'r amcanion uchod (pwyntiau 20-24). Dylid sicrhau felly bod pob Datblygiad dan sylw naill ai'n cyfrannu'n gadarnhaol at wireddu'r amcanion neu, o leiaf, na fyddai ar unrhyw gyfrif yn llesteirio'r ymdrechion i'w cyflawni.
- Bydd defnyddio'r fethodoleg a roddir i gynnal asesiadau yn fodd i ddod i gasgliad ynglŷn ag effaith datblygiad sy'n cyrraedd y trothwyon a roddir ym Mholisi PS1 ar yr iaith Gymraeg mewn cymunedau.
  - Nid oes modd arfarnu pob Datblygiad yn y modd yma oherwydd.....NEU....Mae'r amcanion yn cael eu harfarnu drwy....
  - Nodir bod pob Datblygiad yn cyfrannu'n gadarnhaol at wireddu'r amcanion drwy.....NEU.... ddim yn llesteirio'r ymdrechion i'w cyflawni drwy.....NEU....Nid oes modd cyflawni hyn oherwydd.....

26. O ran y cwestiynau penodol ar y ffurflen, ni ellir, yn ein barn ni, ymateb yn ystyrlon iddynt yn yr adolygiad o'r Canllaw Cynllunio Atodol – Cynllunio a'r Iaith Gymraeg cyfredol heb wybod i ba raddau y mae'r canllaw wedi llwyddo ers pan ddaeth yn weithredol yn 2009.
- Nid yw hwn yn fater i'r Canllaw diwygiedig
  - Nid yw hwn yn fater i'r Canllaw diwygiedig oherwydd.....
  - Gellir ymateb yn ystyrlon i'r cwestiynau drwy.....
  - Nid oes angen gwybod i ba raddau y mae'r canllaw wedi llwyddo ers 2009 oherwydd....
27. Cyn bwrw ymlaen, dylid cynnal asesiad ieithyddol o'r datblygiadau o 2009 hyd heddiw, er mwyn canfod a yw'r fersiwn cyfredol o'r canllaw wedi cyfrannu i ddiogelu, hyrwyddo ac atgyfnerthu'r Gymraeg
- Nid yw hwn yn fater i'r Canllaw diwygiedig
  - Nid yw hwn yn fater i'r Canllaw diwygiedig oherwydd.....
  - Dangosodd asesiad o'r datblygiadau o 2009 bod y canllaw wedi cyfrannu drwy.....NEU.....heb gyfrannu oherwydd.....
28. Rhoi'r gorau i ddefnyddio Datganiad Cymunedol ac Ieithyddol, a'i gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr ddarparu Asesiad Effaith Ieithyddol yn yr achosion lle bo Datganiad yn ofynnol ar hyn o bryd.
- Rôl y CCA ydi darparu arweiniad i ehangu ar bolisiâu yn y Cynllun Datblygu Lleol, er mwyn cynorthwyo i weithredu'r Cynllun.
  - Polisi PS1 sydd yn gosod yr angen i wneud asesiad a'i gyflwyno ar ffurf Datganiad Iaith Gymraeg ac adroddiad Asesiad Effaith Iaith Gymraeg.
  - Fe wnawn nodi'r gofyniad i ddarparu Asesiad Effaith Ieithyddol yn unol â'ch sylw....NEU...Ni ellir gwneud hyn oherwydd.....
29. Ei bod yn ofynnol i asesiad effaith ieithyddol gael ei gynhyrchu gan rai sydd â gwybodaeth a dealltwriaeth o'r maes.
- Ydi
  - Cytuno. Mae'r Canllaw yn cyfarch hyn fel hyn.....NEU....Anghytuno. Nid oes angen hyn oherwydd.....
30. Bod ymgynghori gyda chynghorau cymuned, mentrau iaith a mudiadau iaith yn rhan allweddol o Asesiad Effaith Ieithyddol
- Ydi
  - Cytuno. Mae'r Canllaw yn cyfarch hyn fel hyn.....NEU....Anghytuno. Nid oes angen hyn oherwydd.....